

ZILLEGHEM

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

2018 / 2

V.U. Bertrand Denys
Klaprozenlaan 13, 8210 Loppem

ZILLEGHEM

Handelingen van de Kring
voor Heemkunde en Geschiedenis
'Pastoor Ronse'

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

Johan VERPLANCKE <i>Sur les pas de l'empereur. Zedelgemse conscrits in Walcheren</i>	43
J.B. <i>Op de boekenplank: een biografie van de Brugs-Aartrijkse geneesheer Karel Nelis</i>	70
<i>Aankondigingen: tentoonstelling, colloquium en uitstap</i>	74

39ste jaargang nr. 2 - april - mei - juni 2018

Redactie en bestuur

Bertrand Denys, Klapprozenlaan 13, 8210 Loppem
Patrick Arnou, Burg. J. Lievensstraat 12, 8210 Zedelgem
Johan Braet, Wantestraat 136, 8310 Assebroek
Willy Casier, Wildebeekstraat 23, 8211 Aartrijke
Noël Denolf, Snellegemsestraat 118, 8210 Zedelgem
Pol Denys, Hendrik Baekelandlaan 57, 8211 Aartrijke
Paul Vandenbussche, Guido Gezellelaan 44, 8210 Loppem
André Vanhevel, Belledreef 4, 8210 Veldegem
Johan Verplancke, Torhoutsesteenweg 396, 8210 Veldegem

Lidmaatschap: € 10,00

IBAN: BE48 7381 1720 5627 - BIC: KRED BE BB
Heemkundige Kring 'Pastoor Ronse' Zedelgem

Secretariaat en ledenadministratie

Willy Casier, Wildebeekstraat 23, 8211 Aartrijke
Tel. 0475/64.81.16 - E-mail: willy.casier@gmail.com

Redactiesecretariaat

Bertrand Denys, Klapprozenlaan 13, 8210 Loppem
Tel. 050/82.42.74 - E-mail: bertrand.denys@telenet.be

Website en Facebook

users.telenet.be/pastoor.ronse
www.facebook.com/groups/657109921075905

Studies verschenen in 'Zilleghem' of uittreksels daarvan mogen niet gebruikt noch aangehaald worden zonder te verwijzen naar dit tijdschrift en de auteur. Iedere auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikels.

Illustratie op de cover

Dorpsgezicht van Aartrijke, gezien vanuit de Steenstraat, op een ansichtkaart begin 20ste eeuw. We zien de kerk, met pas gebouwde torenspits, en de molen genaamd het 'Stampkot'. (Verzameling Gemeentearchief Zedelgem)

Sur les pas de l'empereur

Zedelgemse *conscrits* in Middelburg

Johan VERPLANCKE

In onderstaand artikel willen we het hebben over de Zedelgemse *conscrits* die in de periode 24/01/1811-20/09/1812 hun Franse dienstplicht vervulden in het *Régiment de l'Île de Walcheren*. Bijzondere aandacht gaat ook uit naar zij die tijdens die periode opgenomen werden in het militair hospitaal van het Zeeuwse Middelburg.

Onderhavig artikel is vnl. gebaseerd op volgende archiefbronnen:

- de collectie stamboeken van de Napoleontische infanterieregimenten die zich in de archieven van de *Service historique de la Défense* (SHD) te Vincennes bevinden en die sinds een aantal jaren online kunnen geconsulteerd worden;¹
- de registers van opname en ontslag uit het militair hospitaal te Middelburg, die zich in het *Zeeuws Archief* (ZA) bevinden;²
- conscriptielijsten, lijsten van dienstweigeraars en deserteurs, briefwisseling van dienstplichtigen, ... uit de collectie van de Franse

hoofdbesturen van het Leiedepartement over de periode 1794-1814 in het Rijksarchief te Brugge (RAB);³
- parochieregisters, online te consulteren op de website van het Rijksarchief.

Bij het consulteren van de Napoleontische registers moet je er rekening mee houden dat de West-Vlaamse uitspraak soms een probleem vormde voor de Franstalige scribent. Dit probleem stelt zich zowel bij de familienamen als bij de gemeentenamen. Het was niet altijd even evident om te herkennen dat het effectief over Aartrijke of Zedelgem ging; zo moet je de lokaal gangbare uitspraak van “Aartrijke” kennen en herkennen in zowel “Airdrique”, “Ardric”, “Artrique”, “Hartrijcken”, “Herdrick”, “Haertville” ...

Régiment de l'Île de Walcheren

Tijdens zijn regeerperiode had Napoleon een steeds groeiende behoefte aan strijdkrachten. Daarom richtte hij bij decreet van 24/01/1811 drie nieuwe infanterieregimenten op. Deze werden gevormd uit *réfractaires* (dienstweigeraars) en waren in eerste instantie bestemd voor maritieme expedities, bewaking van de eilanden en bewaking van de kusten van het keizerrijk, nl. het *Régiment de l'Île de Walcheren*, het *Régiment de Belle-Île* en het *Régiment de l'Île de Ré*. De manschappen kwamen in eerste instantie uit het *dépôt des réfractaires* van Fort Lillo, Port-Louis resp. Saint-Martin-de-Ré. In deze regimenten werden ze onderworpen aan een verstrengd regime van militaire tucht.

In de steeds aanhoudende strijd tegen de dienstweigering en de desertie werden naast de voormelde infanterieregimenten, gevormd met solda-

ten bestemd voor de oorlogsvoering, ook een aantal pionierbataljons opgericht, waar eveneens een verstrengde tucht heerste. In tegenstelling tot de reguliere soldaten kregen deze manschappen geen geweren maar gereedschappen en vervulden ze ondersteunende functies bij de genietroepen en de aanleg van bruggen en wegen. Het *1er bataillon de pionniers* werd opgericht te Vlissingen, het 2e op Corsica, het 3e op het Île de Ré (dat evenwel al kort na zijn oprichting werd overgeplaatst naar het Île d'Oléron) en het 4e op Belle-Île-en-Mer.

Ingevolge het keizerlijk decreet van 20/09/1812, gegeven te Moskou, werd het *Régiment de l'Île de Walcheren* omgevormd tot het *131e Régiment d'Infanterie de Ligne*. Tegelijkertijd werden ook het *Régiment de l'Île de Ré* en het *2e Régiment de la Méditerranée* omgevormd tot linieregimenten: het *132e Régiment d'Infanterie de Ligne* resp. *133e Régiment d'Infanterie de Ligne*.

Militair hospitaal te Middelburg ⁴

Het voormalige militair hospitaal te Middelburg kent een rijke geschiedenis die teruggaat tot het begin van de 17de eeuw. Aanvankelijk was het gebouw immers een schietbaan voor een schuttersvereniging.

Begin 17de eeuw waren in Middelburg drie schuttersverenigingen actief die alle drie hun schietbaan hadden. De oudste was de Sint-Sebastiaansgilde (handboogschutters). De tweede was de Sint-Jorisgilde (kruisboogschutters) die vanaf 1582 haar schietbaan, Sint-Jorisdoelen⁵, had aan de Balans. De recentste schuttersgilde, opgericht in 1509, was deze van de kloveniers, zo genoemd naar hun “vuurroer” of “coleuvrine”. Toen deze kloveniersgilde behoefte had aan een nieuwe schietbaan

werd hiertoe tussen 1607 en 1611 een nieuw schuttershof gebouwd “t’enden de Langeville”.⁶ In de periode 1611-1787 werd het gebouw gebruikt door de *Schutterij van den Bus* of de kloveniers. Van 1787 tot 1795 richtte de Verenigde Oost-Indische Compagnie er een rekrutendepot in. Vanaf 1795 kreeg de Kloveniersdoelen een nieuwe bestemming als militair hospitaal. Dat bleef het tot 1956. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werden er gewonde Belgische soldaten verpleegd. Na een periode van leegstand en gedeeltelijk gebruik als kleuterschool vond de provinciale Zeeuwse Centrale Muziekbibliotheek er een onderkomen van 1973 tot 1984. In de periode 1985-1987 was het de thuisbasis van het

Fig. 1 - Voorgevel van de schutterij van de Edele Bus aan Achter de Houuttuinen te Middelburg, met voorbijgangers. Kopergravure, 1778-1779. (Uit: Zeeuws Archief, Zeeuws Genootschap, *Zelandia Illustrata*, dl. 2, nr. 484; © Koninklijk Zeeuws Genootschap der Wetenschappen).

Zeeuws Kunstenaarscentrum. In de periode 1985-2004 werden er concerten georganiseerd door de Stichting Nieuwe Muziek. Sinds 2010 is het gebouw weer in gebruik als filmtheater en grand-café, terwijl de schuttersvereniging op de zolder actief is.

Over de Kloveniersdoelen als militair hospitaal in de Franse periode (1795-1814): *“In de Franse Tijd (1795-1814) was de Klovenierdoelen dus in gebruik als ziekenhuis (‘garnizoensinfirmierie’). Vanwege de Engelse invasie op Walcheren werd het militair hospitaal op 12 november 1809 ontruimd. Toen de Fransen Walcheren weer in handen hadden, richtten ze op 1 januari 1810 in de Langeviele een nieuw militair hospitaal in. Maar al op 21 januari nam men het*

Fig. 2 - Voorgevel van de Kloveniersdoelen, Middelburg. (foto: Johan Verplancke, 27 juni 2015)

voormalige hospitaal weer in gebruik en werden alle in de Langevele verpleegde soldaten overgebracht naar de Kloveniersdoelen. In 1811 stierven maar liefst 1.857 Franse militairen in het hospitaal aan de gevolgen van de ‘Zeeuwse koorts’ (vroeger dacht men daarbij vooral aan malaria, tegenwoordig meer aan een combinatie van infectieziekten). Op 1 augustus 1813 verplaatsten de Fransen hun militair hospitaal naar de Grote Ker in Veere. Daar bleef het gevestigd tot 14 mei 1814. De toen nog aanwezige zieken en gewonden werden naar Duinkerke vervoerd.”⁷

Oorzaken van opname in het militair hospitaal te Middelburg

De belangrijkste opnameoorzaken bij onze Zedelgемse *réfractaires* waren geen verwondingen, laat staan oorlogsblessures, maar een reeks ziektes die algemeen voor kwamen waren bij de overlijdens in het militair hospitaal van Middelburg⁸:

- *dissenterie*: evacuatie van bloederige stoelgang (“rode loop”)⁹
- *dissenterie gastride*: samenloop van dysenterie en een pijnlijke maagontsteking
- *fièvre adinamique*: koorts die gepaard ging met verzwakte hersenactiviteit en spierkracht¹⁰
- *fiévreux*: koortsig
- *galeux*: schurftig¹¹
- *gangréneux*: gangreneuze koorts
- *hydropisie*: opzetting (waterzucht) door opstapeling van vocht in lichaamsholten zoals het abdomen¹²

We moeten deze ziektes niet bekijken door onze 21ste-eeuwse bril,

maar in de realiteit van het begin van de 19de eeuw, waarbij soms een gedeeltelijk andere inhoud of diagnose werd gegeven aan een bepaalde term, maar ook waarbij de behandeling ervan zich in een volledig ander stadium bevond.

Zoals we reeds eerder zagen overleden in 1811 1.857 Franse militairen, waaronder ettelijke Vlaamse dienstplichtigen, in het Middelburgse militair hospitaal.¹³ Uit ons beperkt onderzoek en zonder dat wij dit gekwantificeerd hebben, viel inderdaad op dat het aantal opnames omwille van koorts behoorlijke hoog moet zijn geweest. Maar ook twee jaar eerder, nl. eind juli 1809, strandde de Engelse invasie op Walcheren¹⁴ op de Zeeuwse koorts: van de 40.000 Engelse soldaten overleden er ongeveer 3.000, terwijl er 13.000 ziek gerepatrieerd dienden te worden.¹⁵ Deze Zeeuwse koorts was een gematigde vorm van malaria in combinatie met besmettelijke infectieziekten, wat in veel gevallen een dodelijke afloop kende.¹⁶ Of alle overlijdens in het Franse militair hospitaal van Middelburg eveneens aan een vorm van deze Zeeuwse koorts te wijten waren, dan wel of ze veeleer het gevolg waren van de penibele levensomstandigheden van de Franse *réfractaires* in zowel de regimenten als de militaire hospitalen, is niet onmiddellijk duidelijk. Immers, ook in het Franse militair hospitaal in Wesel kon een belangrijk sterftepercentage vastgesteld worden.¹⁷

Quasi de helft van de Zedelgemse *conscrits* diende tijdens hun verblijf op Walcheren opgenomen te worden in het militair hospitaal van Middelburg. Niettegenstaande het belangrijk aantal sterfgevallen in 1811 in het militair hospitaal, hadden de overlevenden van het *Régiment de l'Île de Walcheren* in het daaropvolgende jaar een nog grotere kans om niet meer levend uit Napoleons dramatische Ruslandcampagne van 1812 terug te keren.

	totaal	Middel- burg op- name	Middelburg overlijden	Rusland overlijden
Aartrijke*	8	4	1	2
Loppem	0			
Zedelgem	8	4	1	3
	16	8	2	5

* excl. Henricus Eeckeloo (*Pionniers français* i.p.v. *Régiment de l'Île de Walcheren*)

Individuele bespreking

De steekproef heeft betrekking op 16 *conscrits* geboren te Aartrijke of Zedelgem¹⁸ die in het *Régiment de l'Île de Walcheren* belandden vanaf zijn oprichting op 24/01/1811 tot aan zijn omvorming op 20/09/1812 tot het *131e Régiment d'Infanterie de Ligne*. Van deze steekproef werd nagezien hoeveel er van hen in het militair hospitaal te Middelburg belandden en er eventueel overleden. Hiertoe werden de desbetreffende registers in het Zeeuws Archief (ZA) nagezien, vertrekkend vanuit het departement “*Lys*”, waarna gemeentenaam en naam van de *conscrit* gecheckt werden. Het valt echter niet uit te sluiten dat via deze methode een inschrijving niet onmiddellijk teruggevonden werd, temeer de Franse militaire overheid nogal eens problemen durfde te hebben met de spelling van onze Vlaamse namen ... Voor zover mogelijk werd voor de betrokkenen gepoogd ook hun verdere dienstplicht in kaart te brengen: volgende eenheden, al dan niet gesneuveld, ... De steekproef

werd aangevuld met Henricus Eeckeloo, geboren te Aartrijke en op Walcheren zijn dienstplicht vervullend bij het *1er Bataillon de Pionniers français* te Vlissingen.

Gebruikte afkortingen/tekens:

°	geboren te ... op ...
†	overleden te ... op ...
‡	gesneuveld te ... op ...
x	gehuwd te ... op ... met ...
→ Rusl.	deelname aan Napoleons campagne naar Rusland in 1812
Bat.	bataljon
Cie.	compagnie
fs	zoon van
nr.	nummer waaronder de <i>conscrit</i> opgetekend werd in het stamboekregister van zijn regiment. Dit nummer wijzigt bij mutatie naar een ander regiment.
Rgt.	regiment (m.u.v. de originele Franse benamingen); de originele Franse benamingen van de infanterieregimenten korten we af, vb. het <i>12e Régiment d'Infanterie de Ligne</i> wordt 12 RI, het <i>17e Régiment d'Infanterie de Ligne</i> wordt 17 RI, enz.

Aartrijke

Baert, Philippus Jacobus. ° Aartrijke 11/11/1790 fs Philippus Baert & Isabella Maene, beiden afkomstig uit Aartrijke. Beroep onbekend. Militielichting 1810. *Réfractaire*. 22/03/1811: *Régiment de l'Île de Walcheren* 3e Bat. 3e Comp. – fuselier – nr. 2317.

30/08/1811: desertie op weg naar zijn nieuwe eenheid: “*Déserté le 30 août 1811 en rejoignant le Rég*”.¹⁹ 08/09/1811: 21 RI 6e Bat. 2e Cie. – nr. 4504.

volkstelling Aartrijke 1814 ²⁰: knecht bij landbouwersechtpaar Carolus Vandamme & Barbara Bruynooghe

Bonte, Franciscus. ° Aartrijke 21/11/1788 fs Bonifacius Bonte & Anna Voghelaere, beiden afkomstig uit Aartrijke. Beroep onbekend. Militielichting 1808. *Réfractaire*. 24/03/1811: *Régiment de l'Île de Walcheren* 5e Bat. 1e Cie. – fuselier – nr. 2520; lengte: 1,64 m. 22/05/1811: 27 RI 5e Bat. 4e Cie.²¹ – nr. 7068. Bij de mutatie werd bij de persoonsbeschrijving “*petite vérole*”²² (windpokken) opgetekend.²³ 24/05/1811-08/06/1811: opname in militair hospitaal Middelburg, reden: “*fiév*” (koortsig).²⁴ 12/08/1811: 108 RI 3e Bat. 1e Cie. – nr. 9714; effectief vervoegd op 01/09/1811. Bij deze mutatie werd bij de persoonsbeschrijving “*grélé*” (hagel) opgetekend, wat vermoedelijk een verwijzing was naar resterende littekens in het gelaat ingevolge een besmetting met het varicellavirus. → Rusl. 09/11/1812: achtergebleven tijdens de terugtocht nabij Smolensk: “*Resté en Arrière vers Smolensk le 9 9bre 1812*”.²⁵

Couck, François. → zie verder

Eeckeloo, Henricus. ° Aartrijke 04/09/1790 fs Joannes Eeckeloo, afkomstig uit Aartrijke, & Joanna Egels, afkomstig uit Torhout. Beroep onbekend. Militielichting 1810. *Réfractaire*. .../.../1811: 1er *Régiment de Pionniers français*²⁶ 5e Cie. – pionier – nr. onbekend. 25/06/1811-07/07/1811: opname in militair hospitaal Middelburg, reden: “*f*” (koortsig).²⁷ 11/07/1811-28/07/1811: opname in militair hospitaal Middelburg; reden: “*fiévieux*”.²⁸ 29/08/1811-

05/09/1811: opname in militair hospitaal Middelburg; reden: “fièv.”²⁹ 11/03/1812-27/03/1812: opname in militair hospitaal Middelburg; reden: “fiévreux”.³⁰ 25/12/1812-12/01/1813: opname in militair hospitaal Middelburg; reden: “f” (koortsig).³¹

Haezaert, Josephus. ° Aartrijke 30/12/1787 fs Daniel Haezaert, afkomstig uit Aartrijke, & Joanna Buffel, afkomstig uit Zedelgem. Beroep: “Cultiv.” (landbouwer). Militielichting 1807. 1807. 07/01/1807: militieloting te Brugge voor 2de militiekanton Torhout, zonder bezwaren geschikt voor militaire dienst “B. p^r la taille. ne reclame pas”³². 16/01/1807: desertie vanuit de Brugse kazerne vooraleer bij zijn eenheid ingelijfd te worden: “Déserté de la Caserne de bruges le 16 Janvier. Etait destiné pour le 45e.”³³ 13/02/1807: veroordeling wegens desertie. 20/09/1807: 45 RI 3e Bat. 1e Cie. – fuselier – stamn. 7301. 07/10/1807: desertie, gevolgd door een veroordeling tot 5 jaar dwangarbeid: “Condamné par Continuanace leg. dudit à 5 ans de travaux Publics”.³⁴

22/03/1811: *Régiment de l’Île de Walcheren* 3e Bat. 6e Cie. – fuselier – nr. 2318. 09/07/1811-19/07/1811: opname in militair hospitaal Middelburg, reden: “fiévreux” (koortsig).³⁵ 26/07/1811-20/08/1811: opname in militair hospitaal Middelburg, reden: “fiévreux” (koortsig).³⁶ 14/08/1811: mutatie naar 4e Bat. 6e Cie. 21/08/1811-07/09/1811: opname in militair hospitaal Middelburg, reden: “fièv” (koortsig).³⁷ 07/11/1811-20/11/1811: opname in militair hospitaal Middelburg, reden: “g” (schurftig).³⁸ 24/06/1812-21/07/1812: opname in militair hospitaal Middelburg, reden: “B^e” (gewond).³⁹ 01/08/1812: mutatie naar 4e Bat. 1e Cie. 21/10/1812: “parti en congé de reforme” en dus einde militaire dienst.

x Aartrijke 01/05/1820 Isabella De Sendere (fa Pieter De Sendere & Anna Simoens); overlijden Isabella De Sendere: Aartrijke 24/05/1827

x Aartrijke 18/10/1827 Anna-Maria Van Roose (fa Ferdinandus Van Roose & Isabella Hostijn)

Jonckheere⁴⁰, Jacobus. ° Aartrijke 25/02/1790 fs Josephus Jonckheere & Barbara Velle, beiden afkomstig uit Eernegem. Beroep onbekend. Militielichting 1810. *Réfractaire*. 24/03/1811: *Régiment de l'Île de Walcheren* ... Bat. ... Cie. – fuselier – nr. 2521. 22/05/1811: 27 RI 5e Bat. 4e Cie.⁴¹ – nr. 7069. 12/08/1811: 108 RI 4e Bat. 6e Cie. – nr. 9715; effectief vervoegd op 01/09/1811. Mutatie naar 2e Bat. 4e Cie. → Rusl. 24/11/1812: onzekerheid over wat er uiteindelijk van hem geworden is: “*présumé prisonnier de guerre le 24 9bre 1812*”.⁴²

Knockaert, Henricus Josephus “Louis”.⁴³ ° Aartrijke 06/10/1790 fs Sebastianus Knockaert, afkomstig uit Aartrijke, & Antonia Pleisier, afkomstig uit Zedelgem. Beroep onbekend. Militielichting 1810. *Réfractaire*. 24/03/1811: *Régiment de l'Île de Walcheren* 5e Bat. 1e Cie. – fuselier – nr. 2728. 01/05/1811: mutatie naar 5e Bat. 4e Cie., waar hij in de praktijk nooit zal verbleven hebben. 24/04/1811: opname in militair hospitaal Middelburg; reden: “*fièvre adinamique & dissenterie*”.⁴⁴ † militair hospitaal Middelburg 10/05/1811.⁴⁵

Verleye, Joannes. ° Aartrijke 07/01/1786 fs Albertus Verleye⁴⁶ & Rosa Verleye, beiden afkomstig uit Aartrijke. Beroep: “*horloger*” (uurwerkmaker). Militielichting 1806. 26/08/1806: probeerde omwille van rugklachten vrijstelling van legerdienst te beko-

men “*Réclame pour hernie*” maar de militieraad besliste anders: “*déclaré propre*”.⁴⁷ 19/07/1809: veroordeling als “*Réfractaire*”. 23/08/1809: vrijwillige terugkeer naar 8 RI.⁴⁸ 22/03/1811: *Régiment de l’Île de Walcheren* 3e Bat. 3e Cie. – fuselier – nr. 2320. 04/05/1811 opname in militair hospitaal Middelburg, reden: “*fièvre*”.⁴⁹ 01/09/1811: 21 RI ...⁵⁰

Vuylsteke, Petrus Jacobus. ° Aartrijke 29/03/1790 fs Joannes Vuylsteke, afkomstig uit Aartrijke, & Francisca Bruyneel, afkomstig uit Ruddervoorde. Beroep onbekend. Militielichting 1809. *Réfractaire*. 22/03/1811: *Régiment de l’Île de Walcheren* 3e Bat. 3e Cie. – fuselier – nr. 2319. 30/08/1811: desertie op weg naar zijn nieuwe eenheid: “*déserté le 30 août 1811 se rendant de l’isle de Valcheren au 21e Régt de Ligne*”.⁵¹ 01/09/1811: 21 RI 4e Bat. 6e Cie. – nr. 4502.
x Bekegem 13/10/1814 Genoveva Christiaens (° Eernegem 13/11/1791; fa Franciscus Christiaens & Maria Anna Malfait) bij wie hij volgende kinderen had: Marie Therese (1814), Karel (1816), Coleta (1823), Petrus Franciscus (1826) en Francisca Sophia (1830)
† Bekegem 17/04/1846

Wittesaele⁵², **Carolus.** ° Aartrijke 31/12/1786 fs Jacobus Wittesaele & Isabella Clara Muylle, beiden afkomstig uit Aartrijke. Beroep “*maçon*” (metser). Militielichting 1806. Behoorde aanvankelijk tot 27e *Régiment d’Infanterie Légère* doch deserteerde.⁵³ 31/10/1806: veroordeling als *réfractaire*; reden: “*pour n’avoir point obéi à l’ordre du départ*”.⁵⁴ 26/04/1807: teruggekeerd en naar het *dépôt* voor dienstweigeraars te Rijsel overgebracht. 22/03/1811: *Régiment de l’Île de Walcheren* 3e Bat. 1e Cie. – fuselier – nr. 2316. 01/09/1811: 12 RI⁵⁵ 1e Bat. 4e Cie. – fuselier – nr. 4522; lengte: 1,80 m.⁵⁶ → Rusl.

17/08/1812: gekwetst in de omgeving van Smolensk: *“blessé d’l coup de feu au bras gauche le 17 août 1812 au combat devant Smolensk”*.⁵⁷ Op 16/01/1813 duikt hij op in het ziekenhuis van Küstrin.⁵⁸ Bron hiervoor is een brief⁵⁹ die hij die dag schreef naar zijn ouders te Aartrijke. De brief is weliswaar geadresseerd *“Aan Maniwel Robben”*⁶⁰, zijn stiefvader. Uit deze brief blijkt dat hij deelgenomen heeft aan de Russische veldtocht. De winterse temperaturen bij de terugtocht uit Moskou tot – 37,5 °C hebben diepe indruk op hem gemaakt, wat hij verwoordde als volgt: *“Ik heb veel kouden geleden van desen winter in Rusland”*. Tijdens deze terugtocht werd hij enkele maanden ervoor gekwetst in de omgeving van Smolensk⁶¹, waarbij men zijn linkeronderarm heeft moeten amputeren: *“tot myn leetwesen moet ik u laten weten dat ik voor Smolenskie geblesseert bin. Dat is te zeggen dat ik myn linken arm kwyt bin, in is ofgeset tot aan de Elleboog”*. Ingevolge deze verwonding zat zijn legerdienst erop: *“Ik bin van de arme af gekomen in krank zoo dat ik wel schielek tuys zal wesen mit de paspoort”*.⁶² Hij hoopte op een tegemoetkoming van de overheid: *“Ik hoop myn Pensiejoen te krygen. Dat is vyf honder vrank.”* Hij hoopte om een drietal maanden later terug in Aartrijke te zijn: *“Het zal nog wel Een maand of Drie aan lopen Eer ik tuys bin.”* Wanneer hij uiteindelijk te Aartrijke gearriveerd is, is onduidelijk. Wel zeker is, dat hij ondanks zijn verwonding de Russische veldtocht overleefd heeft. Uiteindelijk heeft hij zijn tegemoetkoming wel degelijk bekomen *“Admis a la solde de retraite”*⁶³ en werd hij ontslagen van verdere militaire dienstverplichtingen *“Rayé des contrôles suivé la lettre de S.E. le M^{tes} de la guerre du 13 Mai 1813 (amputé du bras gauche)”*.⁶⁴ Volkstelling Aartrijke 1814: inwonend in het gezin van zijn moeder Isabella Muylle en haar tweede echtgenoot, metser Emanuel Robbe⁶⁵

x Aartrijke 25/09/1816 Anna-Rosalie Steen (fa Josephus Steen & Anna Maria De Gheldere); overlijden Anna-Rosalie Steen: Aartrijke 20/07/1817

x Aartrijke 19/11/1818 Joanna-Francisca Rocke (fa Norbertus Rocke & Francisca Vande Kerckhove)

† Aartrijke 29/03/1829

Over volgende *conscrit* hebben we te weinig info gevonden om hem eenduidig te kunnen identificeren:

Coucke, François. ° Aartrijke .../.../1784 fs Antoine Coucke & Marie Anne Vandenberg. Beroep onbekend. *Réfractaire* van de militielichting 1805. 31/05/1811: *Régiment de l'Île de Walcheren* ...^e Bat. ...^e Cie. – fuselier – nr.⁶⁶ 08/09/1811: 21 RI 4e Bat. 1e Cie. – nr. 4379. Later: 21 RI 4e Bat. 4e Cie. → Rusl.: op 04/12/1812 achter gebleven bij de terugtocht uit Rusland: “*resté en arrière le 4 Xbre 1812 pendant la retraite de russie presumé égaré*”.⁶⁷

Loppem

nihil

Zedelgem

Colpaert, Franciscus. ° Zedelgem 19/02/1788 fs Bruno Colpaert (overleden voor de geboorte van zijn zoon), afkomstig uit Aartrijke, & Regina Reynaert, afkomstig uit Koekelare. Beroep onbekend. Militielichting 1807. *Réfractaire*. 22/03/1811: *Régiment de l'Île de Walcheren* 3e Bat. 1e Cie. – fuselier – nr. 2496. 30/08/1811: deser-

tie op weg naar zijn nieuwe eenheid: “*déserté le 30 août 1811 se rendant de l’île de Valcheren au 21e Rég^t de Ligne*”.⁶⁸ 08/09/1811: 21 RI 4e Bat. 1e Cie. – nr. 4500. Later: 21 RI 6e Bat. 6e Cie. → Rusl. Vermist in Rusland: “*Perdu en Russie pendant la campagne de 1812*”.⁶⁹

De Ketelaere, Joannes. ° Zedelgem 10/11/1784 fs Petrus De Ketelaere & Martha Martele, beiden afkomstig van Zedelgem. Beroep onbekend. Militielichting 1810. *Réfractaire*. 23/03/1811: *Régiment de l’Île de Walcheren* 3e Bat. 5e Cie. – fuselier – nr. 2469. 16/07/1811: 61 RI 6e Bat. 6e Cie. – nr. 8084. Later: 1e Bat. 4e Cie.

De Ketelaere, Petrus. ° Zedelgem 14/06/1780 fs Jacobus De Ketelaere & Regina Pijpe, beiden afkomstig van Zedelgem. Beroep onbekend. Militielichting 1810. *Réfractaire*. 23/03/1811: *Régiment de l’Île de Walcheren* 3e Bat. 5e Cie. – fuselier – nr. 2482. 13/05/1811: 17 RI 3e Bat. 3e Cie. – nr. 9794. → Rusl. 01/04/1815: ambtshalve geschrapt want vermoedelijk overleden: “*Rayé des controles le 1r avril 1815 comme présumé mort*”.⁷⁰

Hast, Bernardus.⁷¹ ° Zedelgem 13/07/1789 fs Petrus Jacobus Hast & Joanna Neve. Beroep: “*journalier*” (dagloner). Militielichting 1810. *Réfractaire*. 15/03/1811: *Régiment de l’Île de Walcheren* 2e Bat. 5e Cie. – fuselier – nr. 1237. 19/07/1811: 48 RI 6e Bat. 6e Cie. – nr. 8775. à Rusl. Vermist in Rusland: “*Disparu pendant la Campagne de 1812 en Russie*”.

Ringaert, Ludovicus.⁷² ° Zedelgem 30/11/1790 fs Ludovicus Ringaert & Maria Anna Spins. Beroep: “*journalier*” (dagloner). Militielichting 1810. *Réfractaire*. 15/03/1811: *Régiment de l’Île de Wal-*

cheren 2e Bat. 5e Cie. – fuselier – nr. 1240. 25/03/1811-14/04/1811: opname in militair hospitaal Middelburg, reden: “*f*” (koortsig).⁷³ 01/05/1811: tamboer.⁷⁴ 28/09/1811: opname in militair hospitaal Middelburg; reden: “*fiévreux*” (koortsig).⁷⁵ 05/10/1811: ontslag uit militair hospitaal Middelburg en overplaatsing naar Bergen-op-Zoom.⁷⁶ 14/11/1811-11/12/1811 opname in militair hospitaal Middelburg; reden: “*fiévreux*” (koortsig).⁷⁷ 19/07/1813: geschrapt na lange afwezigheid: “*Rayé pour longue absence le 19 juillet 1813*”.⁷⁸ Hij komt niet voor bij de opgeroepen *conscrits* voor de militieloting van april 1815.⁷⁹

Vermotte⁸⁰, **Jacobus**.⁸¹ ° Zedelgem 23/12/1790 fs Joannes Vermotte & Jacoba Allemeesch. Beroep: “*journalier*” (dagloner). Militielichting 1810. *Réfractaire*. 15/03/1811: *Régiment de l'Île de Walcheren* 2e Bat. 5e Cie. – fuselier – nr. 1238. 01/05/1811⁸²: tamboer. 26/07/1811 opname in militair hospitaal Middelburg; reden: “*fiévreux*” (koortsig).⁸³ † militair hospitaal Middelburg 14/10/1811; oorzaak: “*hydropisie*”.⁸⁴

Vermout⁸⁵, **Alexander**.⁸⁶ ° Zedelgem 25/06/1790 fs Petrus Vermout & Petronilla Caillieuw. Beroep: “*journalier*” (dagloner). Militielichting 1810. *Réfractaire*. 15/03/1811: *Régiment de l'Île de Walcheren* 2e Bat. 5e Cie. – fuselier – nr. 1239. 09/02/1812-28/03/1812: opname in militair hospitaal Middelburg; reden: “*f*” (koortsig).⁸⁷ 02/05/1814: desertie. Opgeroepen voor de militieloting van april 1815: lot nr. 4 en “*capable*” voor militaire dienst.⁸⁸

x Zedelgem 13/05/1822 Anna Vermotte, bij wie volgende kinderen: Ludovicus (1823), Jan (1828) en Isabella (1833)

† Zedelgem 04/01/1845

Verplancke, Josephus.⁸⁹ ° Zedelgem 26/10/1787 fs Thomas Verplancke⁹⁰ & Joanna Caillieuw. x Ruddervoorde 20/03/1810 Victoria Allemeisch, bij wie 1 zoon: François Verplancke (26/05/1812-12/06/1812). Beroep: “*journalier*” (dagloner). Militielichting 1807. 07/01/1807: militieloting te Brugge voor 2de militiekanton Torhout, zonder bezwaren geschikt voor militaire dienst “*B. p^r la taille. ne reclame pas.*”⁹¹ Waarom zou hij ook bezwaren geuit hebben? Anno 1807 was er nog geen vuiltje aan de lucht: hij was immers vrij van militaire dienst. Anders wordt het wanneer op 05/10/1809 een nieuwe wet goedgekeurd wordt die alsnog 36.000 dienstplichtigen van de militielichtingen 1806 t/m 1810 onder de wapens roept.⁹² Het Leiedepartement dient 85 conscrits te leveren, waarvan 3 vanuit het 2de militiekanton Torhout. Alhoewel Josephus slechts vijfde staat op een lijst van zes, diende hij toch op te trekken ingevolge (i) het niet opdagen van Koekelarenaar Jean Baptiste Sinaeve op het appel van 09/10/1809 en (ii) de vlucht van Ruddervoordenaar Philippe Latré op 21 of 22/10/1809 ...⁹³

06/06/1810: meldt zich te Brugge om zijn eenheid te vervoegen, nl. het *Régiment d’Ouvriers de la Marine*. 08/06/1810: verplaatsing van Brugge naar Antwerpen om er deze eenheid te vervoegen. 09/06/1810: desertie in de omgeving van Gent. 14/09/1810: veroordeling als *réfractaire*. 11/12/1810: opgepakt door de *Colonne mobile* en naar het depot van dienstweigeraars in Rijsel gebracht.⁹⁴ 14/12/1810: *dépôt* van dienstweigeraars te Rijsel.⁹⁵

15/03/1811: *Régiment de l’Île de Walcheren* 2e Bat. 5e Cie. – fuselier – nr. 1228. 19/03/1811-01/04/1811: opname in militair hospitaal Middelburg, reden: “*f*” (koortsig).⁹⁶ 14/04/1811-20/04/1811: opname in militair hospitaal Middelburg, reden: “*f*” (koortsig).⁹⁷ 28/04/1811-05/05/1811: opname in militair hos-

pitaal Middelburg, reden “*Fièvre*”.⁹⁸ 19/07/1811: 48 RI 1e Bat. 3e Cie. – nr. 8763. → Rusl. Vermist in Rusland: “*Disparu pendant la Campagne de 1812 en Russie*”.

Noten

- 1 Wanneer de stamboeken van bepaalde regimenten niet online te vinden waren, kon een beroep gedaan worden op de vrijwilligerswerking van *Le Fil d’Ariane*, waarvoor dank.
- 2 ZA (Zeeuws Archief), Toegang 477: Militaire hospitalen Middelburg en Veere, 1799-1814, in het bijzonder de registers 9 t/m 11 (*Registres des entrées*, feb/1811-apr/1812), 13 t/m 15 (*Registres des sorties*, feb/1811-okt/1813) en 17 & 18 (*Registres des morts*, jan/1810-mei/1814). Het Zeeuws Archief bevindt zich aan het Hofplein 16 te Middelburg (NL). Online: <http://www.zeeuwsarchief.nl>
- 3 Meer bepaald gaat het hier over inventaris INV 82, Franse hoofdbesturen, Leiedepartement.
- 4 Peter SIJNKE, *Klovenierdoelen: een korte geschiedenis*, Middelburg, de Drukkery, 2013, 48 p.
- 5 Verwoest in 1940 en heropgebouwd in 1969-1970.
- 6 Vroedschapsresolutie d.d. 05/05/1607, genoteerd in de Registers ten Rade, geciteerd in Peter SIJNKE, *o.c.*, p. 15.
- 7 Ibidem, p. 28-29.
- 8 Luc JANSSENS en Marcel DE SMEDT, m.m.v. Johan BOELAERT, ‘Ziekten bij de lotelingen in het Leiedepartement. West-Vlaamse conscrits in dienst van de Napoleonische oorlogen’, *Montanus Tijdingen* 2015: *Napoleon en de krijgsgeneeskunde* (teksten van de lezingen van het lentesymposium 09/05/2015), p. 111-112.
- 9 Ibidem, p. 109, trefwoord ‘dysenterie’. Dysenterie wordt veroorzaakt door bepaalde bacteriën (*shigella*) of door bepaalde eencellige parasieten (amoeben). Het onderscheid tussen beide kon maar gemaakt worden na de isolatie (i) in 1875 van de *entamoeba histolytica* en (ii) in 1906 van het *shigella* bacteriegeslacht.
- 10 Luc JANSSENS en Marcel DE SMEDT, m.m.v. Johan BOELAERT, *o.c.*, p. 109, trefwoord ‘adynamique’.

- 11 Schurft (*scabies*) is een besmettelijke huidafwijking veroorzaakt door de schurftmijt; deze graaft gangen in de huid waarin ze uitwerpselen en eitjes achterlaten, wat uiteindelijk een allergische reactie tot gevolg heeft. Besmetting kan plaatsvinden door te slapen in bedden met ongewassen beddengoed (destijds evt. stro) of door het dragen van besmette kledij.
- 12 Luc JANSSENS en Marcel DE SMEDT, m.m.v. Johan BOELAERT, *o.c.*, p. 110, trefwoord 'hydropisie'.
- 13 Peter SIJNKE, *o.c.*, p. 28-29.
- 14 De Engelse invasie op Walcheren van 30/07/1809 t/m 09/12/1809 was een onderdeel van de Vijfde Coalitieoorlog van een coalitie van het Verenigd Koninkrijk en Oostenrijk (en Sicilië en Sardinië) enerzijds, tegen het Frankrijk van Napoleon en het koninkrijk Holland anderzijds. De landing op het Zeeuwse Walcheren had de verovering van Antwerpen tot doel, wat uiteindelijk niet gerealiseerd werd. De Britse bezetting had betrekking op de eilanden Walcheren, Zuid-Beveland en Schouwen-Duiveland. Vanaf medio augustus bezweken de eerste Britse soldaten aan de Zeeuwse koorts. Het aantal overlijdens ingevolge Zeeuwse koorts was een veelvoud van het aantal gesneuvelde militairen.
- 15 P.J.A. VAN VOORST VADER, 'De Zeeuwse koorts in 1809: een ramp voor de Engelsen op Walcheren', *Zeeland*, 2000, p. 144-148.
- 16 Online: https://nl.wikipedia.org/wiki/Zeeuwse_koorts
- 17 Zij het dat de gegevens inzake Wesel betrekking hebben op de periode aug/1813-apr/1814. Daarenboven zijn onderstaande bronnen het blijkbaar niet eens over het juiste aantal overledenen ...
- Joseph VANDER MOERE, *De jonge Levieten van het seminarie van Gent te Wezel, te Parijs, enz., in de jaren 1813 en 1814*, Brussel, H. Goemaere, 1856, 192 p.
130 seminaristen vertrokken: 77 vanuit Gent (blz. 18) en 53 vanuit Brugge (p. 27)
p. 25: "en inderdaed, eenige maenden later, waren er niet min van vyf en veertig omgekomen".
 - NN, *Leven van zyne hoogheyd Mauritius-Joannes-Magdalena de Broglie, prins van het Heylig Roomsche Ryk, XIXe bisschop van Gent, bevattende eene beknopte geschiedenis der religie in Vlaenderen van 1807 tot 1821*, Gent, J. Rousseau, 1844, 258 p.
p. 88: "Het grootste deel wierd naer Wezel gestierd, alwaer er 29 aen eene hevige ziekte

bezweken”

- Online: <https://www.wesel.de/de/stichtag/30.-august-1813-die-ersten-genter-seminaristen-kommen-nach-wesel/>

aangekomen in Wesel: 73 uit Gent + 56 uit Brugge + 19 later = 148 t/m 30/08/1813

overleden in Wesel: “*Bis zum Jahresende 1813 starben 29 von Ihnen in Wesel, insgesamt waren es bis Mai 1814 34 Mann.*”

18 Inderdaad, je leest dit goed: in de bewuste periode hebben we geen Loppemse *conscrits* gevonden in het *Régiment de l'Île de Walcheren*.

19 SHD/GR21 YC 0193, 21e Rég. d'Infant. de Ligne, f° 751 (18/04/1811-25/11/1812, stamnrs. 2977-5976).

20 *Volkstelling 1814*, dl. XI: *Aartrijke*, [Brugge], VVF, p. 29-76.

21 SHD/GR21 YC 0251, 27e Rég. d'Infant. de Ligne, f° 178 (02/08/1809-30/03/1812, stamnrs. 6001-7800).

22 In het Frans: *petite vérole* of *la variole*. Naar het Nederlands vertaald: *waterpokken*, *windpokken*, *wijnpokken* of *varicella*. Typische kinderziekte, die soms ook voorkomt bij volwassenen. Oorzaak: varicellavirus. Ziekte komt meestal voor in de winter of de vroege lente. Na genezing is men meestal levenslang beschermd tegen de windpokken. Symptomen zijn huiduitslag op romp, gezicht en hoofd en kan gepaard gaan met koorts en jeuk. Het is belangrijk om krabben te voorkomen, want zo ontstaan er littekens of infecties. Windpokken zijn erg besmettelijk, en dit vanaf 2 dagen vooraleer de uitslag zichtbaar is, totdat de blaasjes zijn ingedroogd. Ze kent daarenboven een incubatietijd (tijd die verstrijkt tussen de besmetting en de eerste symptomen van de ziekte) van 10 à 21 dagen.

23 Het ontbreken van een dergelijke verwijzing in de persoonsbeschrijving in het register van het *Régiment de l'Île de Walcheren* en het voorkomen van deze bemerking in het register van het 27 RI en een gelijkaardige bemerking in het register van het 108 RI, zou erop kunnen wijzen dat Franciscus Bonte in het voorjaar 1811 als volwassene op Walcheren de kinderziekte wind- of waterpokken (varicella) doormaakte. De inschrijving in het register van het 108 RI zou dan een verwijzing zijn naar resterende littekens in zijn gezicht.

24 ZA, toeg. 477, inv.nr. 9 ‘*entrées*’, feb/1811-jun/1811, f° 59 r°, nr. 3852 (Als gemeente werd genoteerd: “*Ardric*”); inv.nr. 13 ‘*sortans*’, feb/1811-jul/1811, f° 52

- v^o, nr. 3712.
- 25 SHD/GR21 YC 0786, 108e Rég^t d'Infant. de Ligne, f° 1619 (01/09/1811-19/11/1812, stamnrs. 9601-11400). Tijdens de terugtocht uit Moskou bereikten de Franse troepen Smolensk op 10/11/1812 bij een temperatuur van – 18 °C.
- 26 In tegenstelling tot de reguliere regimenten bevindt zich van dit vreemdelingenregiment geen stamboek in het archief van Vincennes. Info bekomen op 24/06/2016 vanwege Colette Douroux van de vrijwilligerswerking *Fil d'Ariane*, gespecialiseerd in de SHD te Vincennes. In 1812 lag de 5e *Compagnie de pionniers français* in garnizoen in Veere.
- 27 ZA, toeg. 477, inv.nr. 9 'entrées', f° 83 v°, zonder nummer; inv.nr. 13 'sortans', f° 73 v°, nr. 5510.
- 28 Ibidem, inv.nr. 10 'entrées', jul/1811-apr/1812, f° 11 v°; inv.nr. 13 'sortans', f° 93 r°, nr. 6917.
- 29 Ibidem, inv.nr. 10 'entrées', f° 77 r°; inv.nr. 14 'sortans', aug/1811-jun/1812, f° 45 v°, nr. 9895.
- 30 Ibidem, inv.nr. 14 'sortans', f° 173 v°, nr. 1752.
- 31 Ibidem, inv.nr. 11 'entrées', apr/1812-jul/1813, f° 90 r°, nr. 7183 (opname op 25/12/1812) & f° 97 v°, nr. 323 (aanwezig op 01/01/1813); inv.nr. 15 'sortans', jul/1812-okt/1813, f° 72 r°, nr. 80.
- 32 RAB, Inv. 82, Franse hoofdbesturen, nr. 3113, lichting 1807: lijst van de *conscrits* arrondissement Brugge.
- 33 Ibidem.
- 34 SHD/GR21 YC 0386, 45e Rég^t d'Infant. de Ligne, f° 117 (24/07/1807-05/01/1810, stamnrs. 06601-09600).
- 35 ZA, toeg. 477 Mil. hosp., inv.nr. 10 'entrées', f° 9 r°; inv.nr. 13 'sortans', f° 84 v°, nr. 6312.
- 36 Ibidem, inv.nr. 10 'entrées', f° 27 v°; inv.nr. 14 'sortans', f° 22 v°, nr. 8596.
- 37 Ibidem, inv.nr. 10 'entrées', f° 64 r° (als gemeente werd genoteerd "Haerteville", en als departement "Lis"); inv.nr. 14 'sortans', f° 48 r°, nr. 10054.
- 38 Ibidem, inv.nr. 10 'entrées', f° 141 r°; inv.nr. 14 'sortans', f° 116 v°, nr. 14272.
- 39 Ibidem, inv.nr. 11 'entrées', f° 21 v°, nr. 2961; inv.nr. 15 'sortans', f° 5 r°, nr. 3768.

- 40 De familienaam “*Jonckheere*” evolueerde over de drie regimenten van “*Jonckerre*” over “*Joncker*” naar “*Jonckes*”.
- 41 SHD/GR21 YC 0251, 27e Rég. d’Infant. de Ligne, f° 179.
- 42 SHD/GR21 YC 0786, 108e Rég. d’Infant. de Ligne, f° 1620. Op 24/11/1812 bevond het 108e Régiment d’Infanterie de Ligne zich in Rusland en werd er ingezet bij de veldslagen nabij Mogilev (Wit-Rusland) op 23/07/1812, Borodino op 07/09/1812, Krasnoi van 15-18/11/1812 en de Berezina van 26-29/11/1812. Jacobus Jonckheere werd blijkbaar krijgsgevangen genomen op de terugtocht uit Moskou, een tweetal dagen voor de slag aan de Berezina. Online info over dit regiment: https://fr.wikipedia.org/wiki/108e_r%C3%A9giment_d%27infanterie ; online info over dit regiment op de re-enactmentgroep: <http://le108edeligne.blogspot.be/p/blog-page.html> en op facebook: <https://www.facebook.com/108eRI>
- 43 Alhoewel zijn voornamen in zijn doopakte “*Henricus Josephus*” zijn, vinden we hem in de stamboeken van het 131e linieregiment evenals in de registers van het militair hospitaal te Middelburg terug als “*Louis*” Knockaert ...
- 44 ZA, toeg. 477, inv.nr. 9 ‘*entrées*’, f° 40 r°, nr. 2413.
- 45 Ibidem, inv.nr. 13 ‘*sortans*’, f° 35 r°, nr. 1368.
- 46 Zelf ondertekende Albertus Verleye de doopakte van zijn zoon als “*Albertus Verleije*”.
- 47 RAB, Inv. 82, nr. 3101, lijsten van het jaar XIV-1806, *conscrits* van het arr. Brugge.
- 48 Ibidem. De aansluiting met het desbetreffende stamboekregister lukt echter niet ...
- 49 ZA, toeg. 477, inv.nr. 9 ‘*entrées*’, f° 46 v°, nr. 2914.
- 50 Hier zijn we echter het spoor bijster ... We vonden immers geen inschrijving terug in het desbetreffende stamboekregister.
- 51 SHD/GR21 YC 0193, 21e Rég. d’Infant. de Ligne, f° 751.
- 52 De familienaam “*Wittesaele*” wijzigde in het regiment naar “*Wistezaele*”.
- 53 SHD/GR21 YC 0106, 12e Rég. d’Infant. de Ligne, f° 254.
- 54 RAB, Inv. 82, nr. 3101 lijsten van het jaar XIV-1806, *conscrits* van het arr. Brugge.
- 55 Het 12e Régiment d’Infanterie de Ligne nam deel aan de oorlog in Rusland en werd ingezet bij volgende veldslagen: Vilnius (jun/1812), Drissa, Vitebsk (jul/1812),

- Smolensk (aug/1812), Valoutina (aug/1812) en Borodino (sep/1812). Bevelvoerder officier sinds 1809 was kolonel Jean Martin Thoulouse (° Chandolas (Ardèche) 1765 – † Smolensk (Rusland) 21/08/1812). Hij overleed aan de verwondingen die hij twee dagen eerder op 19/08/1812 tijdens de veldslag had opgelopen. Het Franse leger was toen nog steeds op doortocht richting Moskou. Online info over dit regiment: [https://fr.wikipedia.org/wiki/12e_r%C3%A9giment_d%27infanterie_\(France\)](https://fr.wikipedia.org/wiki/12e_r%C3%A9giment_d%27infanterie_(France))
- 56 SHD/GR21 YC 0106, 12e Régt. d'Infant. de Ligne, f° 254. De familienaam “*Wittesaele*” wijzigde in het regiment naar “*Wistscalle*”.
- 57 Ibidem.
- 58 Küstrin was een oude Duitse vestingstad op de Pools-Duitse grens aan de Oder. Na de Tweede Wereldoorlog kwam het grootste deel van de stad, Kostrzyn nad Odrą, in Polen te liggen en het kleinere deel, Küstrin-Kietz, in Duitsland.
- 59 Website Jan van Bakel: <http://janvanbakel.nl/brieven/brief165.htm>, brief 165; RAB, Inv. 82, nr. 3259bis, brief van 16/01/1813 van *Caroles Wittensaele*, vanuit Castrien aan *Maniwel Robben* te *Ardrijken* in het kanton *Ardrijken*, arrondissement *Taroot* (in het Leidedepartement).
- 60 Vermoedelijk wordt hiermee metselaar Emanuel Robbe bedoeld, wiens echtgenote Isabella Muijle de weduwe was van Jacobus Wittezaele. Emanuel Robbe werd geboren te Brugge op 04/12/1767 als zoon van schoolmeester Antonius Robbe en Isabella Hinderickx. Emanuel en Isabella huwden te Aartrijke op 17 frimaire VI (07/12/1797).
- 61 Carolus Wittesaele raakte gewond op 17/08/1812. Dit was tijdens de eerste Slag bij Smolensk, een veldslag tijdens de Franse invasie van Rusland, tussen het Franse Napoleontische leger en Russische troepen. De Franse troepen behaalden weliswaar de overwinning maar verloren 7.000 manschappen, waardoor de slagkracht van de *Grande Armée* steeds verder slonk. Ook later zou de verwoesting van Smolensk het Franse leger op de terugweg nog zuur opbreken: door de verwoesting waren er immers ook geen voorraden meer voor dit terugtrekkende Franse leger. Tijdens de terugtocht uit Moskou passeerde de *Grande Armée* nogmaals nabij Smolensk, nl. van 14 tot 17/11/1812.
- 62 *arme* = armée (leger, dienstplicht); *in krank* = omwille van ziekte; *schielek* = vlug, spoedig.

63 SHD/GR21 YC 0106, 12e Rég. d'Infant. de Ligne, f° 254.

64 Ibidem.

65 *Volkstelling 1814*, dl. XI: *Aartrijke*, p. 29-76.

66 De info betreffende de periode voor sep/1811 komt uit het stamboekregister van het 21 RI. Daar staat ook de verwijzing naar Aartrijke in het kanton Torhout ... In het stamboekregister van het 131 RI vinden we geen aansluiting hiermee, noch in de parochieregisters.

67 SHD/GR21 YC 0193, 21e Rég. d'Infant. de Ligne, f° 730.

68 Ibidem, f° 750.

69 Ibidem.

70 SHD/GR21 YC 0153, 17e Rég. d'Infant. de Ligne, f° 133 (02/05/1811-20/12/1811, stamnrs. 9001-10800).

71 Johan VERPLANCKE, ‘*Disparu pendant la campagne de 1812 en Russie*’ Josephus Verplancke (1787-1812?) en Bernardus Hast (1789-1812?), soldaten van Napoleon vermist in Rusland’, *Zilleghem*, jg. 36 (2015), p. 44-46.

72 Ibidem, p. 71.

73 ZA, toeg. 477, inv.nr. 9 ‘*entrées*’, f° 14 r°, nr. 1194 (opname op 25/03/1811); f° 22 v° nr. 204 (aanwezig op 01/04/1811); inv.nr. 13 ‘*sortans*’, f° 21 v°, nr. 421.

74 tamboer = trommelaar in militaire dienst.

75 ZA, toeg. 477, inv.nr. 10 ‘*entrées*’, f° 111 r°.

76 ZA, toeg. 477, inv.nr. 14 ‘*sortans*’, f° 81 r°, nr. 12152. Zijn familienaam werd hier echter genoteerd als “*Ringarz*” en de naam van de gemeente als “*Zinghem*” in het departement “*Lys*” (Leie). Er bestaat weliswaar in Oost-Vlaanderen een gemeente Zingem, maar deze lag zeer duidelijk in het departement “*Escaut*” (Schelde). In de stamboeken van het 131e *Régiment d’Infanterie de Ligne* komt geen *conscriit* voor met dezelfde voor- en familienaam, afkomstig uit het Oost-Vlaamse Zingem. Onder stamnummer 4529 vinden we zonder verdere personalia wel een Pierre Reinchaerz, doch deze muteerde op 01/09/1811 reeds naar het 21e *Régiment d’Infanterie de Ligne*. We kunnen er dus, met enig voorbehoud, van uitgaan dat met de gemeentenaam “*Zinghem*” in wezen “*Zilleghem*” of Zedelgem wordt bedoeld.

Op datum van zijn ontslag uit het militair hospitaal van Middelburg, nl. 05/10/1811, werd hij overgebracht naar het militair hospitaal van Bergen-op-

Zoom (in de huidige Nederlandse provincie Noord-Brabant). De Franse overheid vestigde immers vanaf 1795 in het Markiezenhof aldaar een militair hospitaal.

Om het vervolg van zijn opname in het militair hospitaal van Bergen-op-Zoom terug te vinden, hebben we minder geluk dan voor de periode in Middelburg. Het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) in 's-Hertogenbosch heeft in haar collectie weliswaar stukken over het militair hospitaal van Bergen-op-Zoom, maar deze hebben betrekking op een latere periode, nl. 1813-1814.

77 ZA, toeg. 477, inv.nr. 10 'entrées', f° 147 r°; inv.nr. 14 'sortans', f° 131 v°, nr 15070. Bij zijn opname in het hospitaal op 14/11/1811 werd inderdaad "*fiévreux*" genoteerd als aandoening. Bij zijn ontslag enkele weken later, op 11/12/1811, vinden we echter de afkorting "*g*" terug. Vermoedelijk verwees deze afkorting hier naar "*gangréneux*", verwijzend naar een gangreneuze koorts, nl. een koorts die gepaard gaat met gangreen van (een deel van) de ledematen. De afkorting zou echter ook kunnen verwijzen naar "*galeux*", wat "*schurftig*" betekent.

78 SHD/GR21 YC 0895, Régistre matricules des sous-officiers et hommes de troupe de l'infanterie de ligne du Régiment de l'Île de Walcheren, 27/02/1811-25/03/1811 (matricules 1-3000), stamnummer 1240.

79 Inschrijvingsboek van de militieplichtigen ('*militieregister*') van de gemeenten Jabbeke, Loppem, Sint-Michiels, Sint-Andries, Snellegem, Varsenare, Zedelgem en Zerkegem, 1815. Geraadpleegd via Probat: BE PAWV A/1794-1814/Militie 1808-1922/P.B./7.

80 De familienaam "*Vermotte*" wijzigde op Walcheren naar "*Vermote*" en "*Wernot*".

81 Johan VERPLANCKE, *o.c.*, p. 69-70.

82 Ibidem. De datum, vermeld op p. 69, dient gewijzigd te worden in "*1 mei 1811*".

83 ZA, toeg. 477, inv.nr. 10 'entrées', f° 27 v°.

84 SHD/GR21 YC 0895, Rég. de Walcheren, f° 207; ZA, toeg. 477, inv.nr. 14 'sortans', f° 88 v°, nr. 12659 "*Wernot Jacob*"; inv.nr. 17 'morts', jan/1810-dec/1811: okt/1811 nr. 143 "*Wernot Jacob*".

85 De familienaam "*Vermout*" wijzigde op Walcheren naar "*Vermaute*".

86 Johan VERPLANCKE, *o.c.*, p. 70-71.

87 ZA, toeg. 477, inv.nr. 14 'sortans', feb/1811-jul/1811, f° 174 r°, nr 1773.

88 Cfr. noot 79.

89 Johan VERPLANCKE, *o.c.*, p. 46-47. Hierbij de Verplancke-voorvaderreeks van Jose-

phus Verplancke (° 26/10/1787):

- Thomas Verplancke (1757-1808) x1 Joanna Caillieuw
- Joannes Baptiste Verplancke (1705-1769) x2 Amelbergis De Roo
- Jacobus Verplancke (1665-...) x Maria Van Damme
- Christianus Verplancke jr. (...-1670) x Antonia Schrijvers
- Christianus Verplancke sr. (1594/5-1663) x2 Barbara Coppens
- Laureijns Verplancke (...-1598) x1 Jacquemijne Hame
- Marijn Verplancke

90 Na het overlijden van zijn eerste echtgenote, Joanna Caillieuw, te Zedelgem op 18/04/1798, hertrouwde Thomas Verplancke te Oostkamp op 31/10/1798 met Anna Reynaert. Na hun huwelijk woonden zij aanvankelijk te Zedelgem om tussen september 1799 en december 1800 te verhuizen naar Ruddervoorde op de wijk Sijlslo.

Josephus Verplancke woonde m.a.w. vanaf 1799-1800 te Ruddervoorde en bleef er ook na zijn huwelijk in 1810 wonen. Daar werd hij ook opgeroepen om zijn militieverplichtingen te vervullen.

91 RAB, Inv. 82, nr. 3113, lichting 1807: lijst van de *conscrits* arr. Brugge.

92 *Senatus-consulte qui met à la disposition du gouvernement 36000 conscrits, pris dans les classes de 1806, 1807, 1808, 1809, et 1810.*

93 RAB, Inv. 82, nr. 3131, bijgevoegde lichting uit de klas 1807.

94 Ibidem, lichting 1807: lijst van de *conscrits* arr. Brugge.

95 RAB, Inv. 82, nr. 3131, bijgevoegde lichting uit de klas 1807.

96 ZA, toeg. 477, inv.nr. 9 'entrées', f° 14 r°, nr. 1016 (opname op 19/03/1811) en f° 21 v°, nr. 134 (aanwezig op 01/04/1811); inv.nr. 13 'sortans', f° 16 v°, nr. 19. Zijn familienaam werd hier echter genoteerd als "Planquet" en de naam van de gemeente als "Eudervoorden".

97 Ibidem, inv.nr. 9 'entrées', f° 34 r°, nr. 1989 ; inv.nr. 13 'sortans', f° 25 r°, nr. 657.

98 Ibidem, inv.nr. 9 'entrées', f° 42 v°, nr. 2610 (Het register verwijst weliswaar naar „Touroute“ als gemeente i.p.v. Ruddervoorde, maar Torhout was dan weer de hoofdplaats van het militiekanton waartoe ook Ruddervoorde behoorde.); inv.nr. 13 'sortans', f° 32 v°, nr. 1209.

Op de boekenplank

Een biografie van de Brugs-Aartrijkse geneesheer Karel Nelis

In deel XXI van het *Nationaal Biografisch Woordenboek*, uitgegeven door de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Kunsten en Wetenschappen, verscheen een biografisch artikel over de Brugse geneesheer

Fig. 1 - Karel Nelis (1875-1935)
(bron: www.myheritage.nl)

en professor Karel of Charles Nelis (°Brugge 9 juli 1875 – Leuven 30 april 1935).

Deze figuur is voor onze gemeente niet zonder belang. In 1977 werd te Aartrijke zelfs een straat naar hem genoemd. Karel Nelis had inderdaad een speciale band met Aartrijke. Hij was gehuwd met de Brugse Augusta Maertens (1875-1940), wiens overgrootvader Petrus Maertens (1755-1819) molenaar was op de ‘Platsemolen’ te Aartrijke. Zowel haar grootvader David Maertens

(1891-1871) als haar vader Edouard Maertens (1827-1866) waren atheneumleraar te Brugge. Ook Aloïs Nelis, de vader van Karel, was leraar aan hetzelfde atheneum. Beide families werden bevriend, en zo kwam

het dat Karel al zeer jong kind aan huis was bij de familie Maertens, ook in hun Aartrijkse buitenverblijf, de welbekende *Villa Krekaertvijver* of 'Toren van David' (gebouwd vanaf 1875). In 1912, tien jaar na hun huwelijk, bouwden ook Karel en Augusta Nelis-Maertens hun eigen buitenverblijf in Aartrijke, de aangrenzende *Villa Hertarust*. Deze woning wordt thans bewoond door hun kleinzoon, de advocaat Mr. Hugo Van-deputte.

Vakantie of 'rust' in Aartrijke betekende voor Karel Nelis vooral tijd maken voor zijn wetenschappelijke hobby's: de natuur bestuderen, gesteenten en fossielen verzamelen, bloemen kweken, op zoek gaan naar oudheidkundige en historische overblijfselen. In Aartrijke en omstreken trok hij vaak op verkenning, voorzien van zijn fototoestel en een hamertje om gesteenten te onderzoeken. Zo geraakte hij bij de Aartrijkse bevolking aan zijn bijnaam de 'steenklopper'.

De professionele loopbaan van Karel Nelis speelde zich hoofdzakelijk af in Brugge en Leuven. Al tijdens zijn studies geneeskunde te Leuven blonk hij uit door zijn schitterende studieresultaten en door zijn baanbrekende laboratoriumonderzoek en publicaties over rabiës of hondsdolheid. Na zijn studietijd (1893-1900) in Leuven ging hij twee jaar in

Fig. 2 en 3 - De villa's Krekaertvijver en Hertarust, te Aartrijke (Bron: beeldverzameling Gemeentearchief Zedelgem)

een Parijse kliniek aan de slag als assistent verloskunde en gynaecologie.

Na zijn huwelijk vestigde Nelis zich te Brugge als huisarts en werd hij al gauw een befaamd vrouwenarts. De meeste bevallingen gebeurden toen nog thuis, voor meer gecompliceerde gevallen en voor gynaecologische operaties kon hij een beroep doen op de medische uitrusting in het Sint-Janshospitaal. Vanaf 1905 werd hij in Sint-Jan hoofd van het labo en verantwoordelijk voor de klinische biologie, de bacteriologie, de pathologische anatomie en de apotheek. Tussendoor gaf hij ook voordrachten, gaf hij les, publiceerde hij wetenschappelijke traktaten en adviseerde hij collega's bij ingewikkelde gevallen van verloskunde.

Na de Eerste Wereldoorlog werd hij naar Leuven geroepen om gewoon hoogleraar in de anatomie te worden. Als eerste doceerde hij zijn vakken ook in het Nederlands. De studenten waardeerden zijn levendig en helder onderwijs dat vaak als voorbeeld werd gesteld. Nelis was trouwens vanaf 1919 tot aan zijn overlijden in 1935 erevoorzitter van de medische sectie van *Taal en Kennis*, een studentenvereniging (opgericht door Frans Van Cauwelaert in 1903) die zich beijverde om het Nederlands als wetenschappelijke taal te promoten.

Fig. 4 - Charles Nelis doceert anatomie aan de K.U. Leuven (bron: www.myheritage.nl)

Het omvangrijke onderzoeks- en publicatiewerk van Karel Nelis had uiteraard vooral betrekking op de anatomie en de neurologie. Daarnaast

maakte hij ook naam met belangwekkend antropologisch onderzoek. Zo slaagde hij er o.a. in om meerdere hertogen van Brabant uit de 12de en 13de eeuw te identificeren op basis van skeletonderzoek. Sinds de Franse Revolutie lag hun gebeente, vermengd met talrijke andere dierlijke en menselijke resten, onder het koor van de Sint-Pieterskerk van Leuven. In 1930 onderzocht Nelis al die beenderen en zo kon hij de geraamten van de hertogen op basis van 56 gekende erfelijke, morfologische varianten reconstrueren. De resultaten van dit opzoekingswerk werden in 1930 aan de overheid en de internationale pers voorgesteld. Door zijn vroegtijdig overlijden kon Karel Nelis dit onderzoek evenwel niet meer afronden met een wetenschappelijke publicatie. Zijn nakomelingen, met name zijn zoon dr. Aloïs Nelis (1908-1989) en zijn schoonzoon Albert Lacquet (1904-2003), de befaamde hoogleraar heilkunde van de K.U. Leuven, zetten hun schouders onder dit project en zorgden zo alsnog voor een postume publicatie in 1992.

De biografie van Karel of Charles Nelis, die verscheen in het *Nationaal Biografisch Woordenboek*, werd zorgvuldig geredigeerd door prof. Leon Lacquet, een zoon van Albert Lacquet, zodus een kleinzoon van Karel Nelis. Leon Lacquet (°Leuven 1933) studeerde geneeskunde en werd hartchirurg en hoogleraar thorax-, hart- en vaatchirurgie in Nijmegen. Hij zet zo een waardige familietraditie voort die begon bij Karel Nelis. Sinds 1998 is Leon Lacquet met emeritaat.

J.B.

Leon LACQUET. ‘Nelis, Charles’. – In: *Nationaal Biografisch Woordenboek*, Brussel, Paleis der Academiën, dl. XXI (2014), kol. 799-818.

Tentoonstelling

04.04.2018 - 11.11.2018

Het Kasteel van Loppem in 1914-1918

Thema's

Loppem, de familie van Caloen, de bezetter, de koninklijke familie, het politieke verhaal, bevrijding en helden, rouw en wederopbouw

Collecties en bruikleengevers

Archief kasteel van Loppem, Archief Koninklijk Paleis, Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis, BELvuemuseum, Gemeentearchief Zedelgem, Stadsarchief Brugge, privécollecties.

Initiatief en concept

Stichting Jean van Caloen: Benoît Kervyn de Volckaersbeke (curator) en Cécile Kruyfhoofd.

M.m.v. de Heemkundige Kring Pastoor Ronse: Bertrand Denys, voorzitter, en Christian Deneve, auteur van een bijdrage over de 'Regering van Loppem' in *Zilleghem*, jaargang 2017.

Waar en wanneer?

Kasteel van Loppem, 04.04 - 11.11. 2018

Van dinsdag tot zaterdag: 14 tot 20 u.

Gesloten op maandag, zon- en feestdagen

Tentoonstelling

04.04.2018 - 11.11.2018

Op 20 november 1918 vervoegde de 12-jarige prinses Marie-José haar ouders en twee broers in Loppem. De koninklijke familie was voor het eerst verenigd sinds het begin van de oorlog. Van de kinderen van Albert van Caloen kreeg de prinses een knuffeldier cadeau, een jong konijn dat ze 'Lophem' doopte. In het kasteelarchief is een foto van Marie-José bewaard met 'Lophem' op haar arm, aan de brug voor het kasteel. (bron: Archief Kasteel van Loppem)

Colloquium
zaterdag 27 oktober 2018

Loppem 1918

De Koning, de Grote Oorlog en het sociale contract

Ter herdenking aan het koninklijk verblijf van 24 oktober tot 21 november 1918 en de politieke beslissingen die er werden genomen.

Colloquium

zaterdag 27 oktober 2018

Ten tijde van het Bevrijdingsoffensief van oktober-november 1918 verbleef koning Albert I met zijn familie op het kasteel van Loppem.

Tijdens die weken ontmoette hij diverse vertegenwoordigers uit binnen- en buitenland, o.a. de Franse president Poincaré. Met de Belgische politici werden toen afspraken gemaakt en beslissingen genomen die het politieke leven van ons land ingrijpend zouden wijzigen. Denken we aan het algemeen enkelvoudig stemrecht (voor mannen), de vertegenwoordiging van de socialistische partij in de regering, de erkenning van de vakbonden, het stakingsrecht, Vlaamse taalrechten in het hoger onderwijs.

Om deze cruciale wending te herdenken organiseert de Stichting Jean van Caloen, met medewerking van de professoren Sophie De Schaepdrijver (Pennsylvania State University) en Laurence van Ypersele (professor aan het UCL), allebei specialisten van WO I, een colloquium waarbij acht historici duiding geven over diverse facetten van de kwestie “Een staatsgreep in Loppem? Koning Albert, het algemeen enkelvoudig stemrecht en de grondwet.”

Programma

8u30

onthaal en koffie

9u15

welkomstwoord door baron
Jean van Caloen de Basseghem,
voorzitter Stichting Jean van
Caloen

9u30

Prof. dr. Sophie De Schaepdrij-
ver (Pennsylvania State Univer-
sity)

*Wilson, Lenin, jazz: oorlogseinde,
nieuwe eisen*

10u

Prof. dr. Laurence van Ypersele
(UCL)

*Le 'coup de Loppem' au regard des
violences populaires, novembre
1918.*

10u30

Koffie

11u

Prof. dr. Jan Velaers
(Universiteit Antwerpen)

*Een staatsgreep in Loppem? Koning
Albert, het algemeen enkelvoudig
stemrecht en de grondwet.*

11u30

Prof. dr. Peter Scholliers (VUB)
*52 ellendige maanden en hun na-
sleep: hongersnood (wan)beleid in
België.*

12-13u

debat o.l.v. prof. dr. Sophie De
Schaepdrijver (Pennsylvania State
University)

13u

broodjeslunch / vrij bezoek kas-
teel en expo *Het kasteel van Loppem
in 1914-1918*

14u

Dr. Vincent Viaene (KUL)
De kolonie

14u30

Majoor dr. Tom Simoens
(Koninklijke Militaire School)
*Het naoorlogse Belgische leger: een
nieuwe plaats in de maatschappij?*

15u

koffie

15u30

Prof. dr. Antoon Vrints

(UGent)

De politieke rol van de oud-strijders

16u

Prof. dr. Gita Deneckere

(UGent)

*Koning Albert I en de vooroorlogse
emancipatiebewegingen (arbeiders,
Vlamingen, vrouwen) tijdens het
Interbellum.*

16u30

Debat o.l.v. prof. dr. Sophie De
Schaepdrijver (Pennsylvania State
University), met kort eind-
woord

18u

receptie

Praktisch

Plaats

Kasteel van Loppem
Steenbrugsestraat 26
8210 Zedelgem

Bereikbaarheid

zie www.kasteelvanloppem.be

Inschrijvingsprijs

40 € / studenten 15 € (alle koffiepauzes, broodjesmaaltijd, receptie en deelname aan de lezingen zijn inbegrepen).

Hoe inschrijven?

Registratie verplicht!

Het inschrijvingsformulier vindt u op www.kasteelvanloppem.be

Bij inschrijving stort u de som van **40 €** (15 € voor studenten), vóór 15 oktober 2018, per ingeschreven persoon op rekeningnummer:

BE17 3631 7084 4221

op naam van Stichting Jean van Caloen, met als mededeling
“27 okt + naam en voornaam”

JAARLIJKSE LEDENUITSTAP

zondag 2 september 2018

Verkenning van het Spaanse kwartier in het middeleeuwse Brugge o.l.v. ons medelid Eddy Kyndt

Toen Brugge in de middeleeuwen economisch hoge toppen scheerde, vormden zich in de stad verschillende samenlevingen zoals die van de Genuezen, de Biskajers en de Spanjaarden. Deze laatsten concentreerden zich tussen 1490 en 1600 rond de Spanjaardstraat. In die periode viel net de overgang van leidend handelscentrum van de Nederlanden en Noordwest-Europa van Brugge naar Antwerpen. De verzanding van het Zwin speelde daarin een voorname rol. Toch was het nog een voorspoedige tijd en rond 1504 verkocht Michelangelo nog zijn beroemde Madonnabeeld aan de O.-L.-Vrouwekerk. Onze gids leidt ons door dat Spaanse kwartier.

We vertrekken om 13.20 uur op de markt van Zedelgem. De rondleiding start om 14.00 uur op de hoek van de Academie- en de Spanjaardstraat. Parkeergelegenheid vind je wellicht in de buurt van de Sint-Gilliskerk, de Annuntiatenstraat of de Langerei. Ook met de Lijn kan vanaf het Brugse station de startplaats bereikt worden via de halte van de Schouwburg. Houd er rekening mee dat er die zondag rommelmarkt is op 't Zand. Na de wandeling wordt een glas aangeboden.

Deelnameprijs: € 5,00.

Kasteel van Loppem

Neogotisch topmonument met rijke kunstcollecties,
romantisch park met vijvers en doolhof

Een ideale daguitstap!

De manege biedt een uniek kader
voor elk evenement, feest of seminarie.

Openingsuren, tarieven en andere info:
www.kasteelvanloppem.be

Steenbrugsestraat 26 - 8210 Loppem

WALCARIUS VERZEKERINGEN

BVBA

Groenestraat 31 bus 2, 8210 Zedelgem

Tel 050 20 06 02

johan.walcarius@verz.kbc.be

KBO 8887 868 615, rekeningnummer BE50 7390 3058 3018

Verbonden agent: FIMSA, 181723A, van kbc-verzekeringen nv, Prof. Roger Van Overstraetenplein 2, 3000 Leuven, btw 0455 982 840, vat Looisew

GARAGE DEKETELAERE
VELDEGEM — LOPPEM

Torhoutsesteenweg 383
8210 Veldegem
Tel: 050/27.74.94

Autobaan 17
8210 Loppem
Tel: 050/822.822

www.opeldeketeleare.be
info@opeldeketeleare.be

Reeds meer dan 40 jaar een familiebedrijf!

Persoonlijke service ...
...van generatie op generatie!

Reeds 3 generaties is DEKETELAERE
onlosmakelijk verbonden met OPEL

 bouwmaterialen
MAERTENS n.v.

Zedelgem

- bouwmaterialen
- vloer & wandtegels
- blauwsteen
- basalt
- kandla
- graniet
- witsteen

Diksmuidse Heirweg 73, 8210 Zedelgem
tel. 050/20.91.01
info@maertensbouwmat.be

www.maertensbouwmat.be